

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Identifikation

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland		
Kategori Bebyggelsesmønstre, landskabstyper og lokale udviklingstræk (2)			
Lokalitet Landområdet			
Emne Landsbyer og udflytterområder		Sted Tryggelev og Østerskov	
Registreringsdato forår 2002	Registrator JEJ/RM	Arkiv nr.	Løbenr. 16

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Sammenfatning

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland
Emne Landsbyer og udflytterområder	Sted Tryggelev og Østerskov

Tryggelev er en adel-kirkelandsby fra middelalderens begyndelse. Efter udskiftningen i 1789 udflyttede de fleste gårde og huse med jord til Østerskovvej, der udlagdes mellem de udstykkede jorder. Tryggelev opfyldtes i stedet af huse og udviklede sig fra slutningen af 1800-årene til et oplandscenter med blandet erhvervsmønster. I 1911 førtes Langelandsbanen igennem Tryggelev, og der opførtes en del huse i stationsbystil.

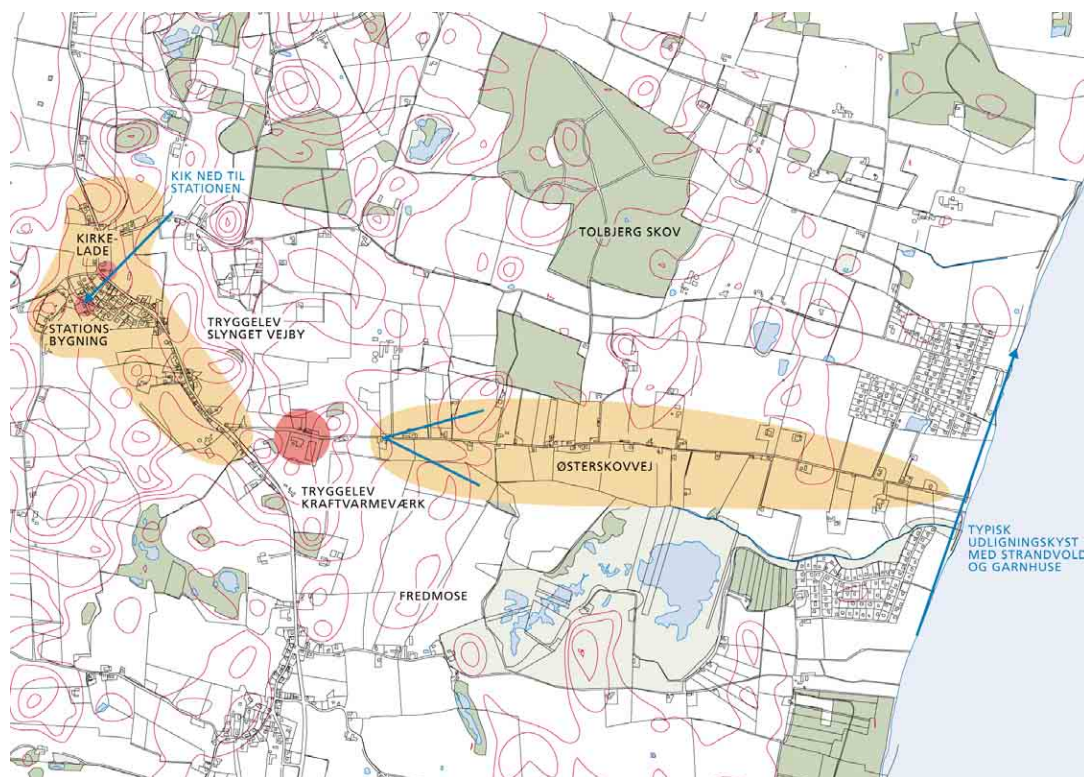
Østerskovvej kom til at udgøre en egen bebyggelsesenklaue af gårde og huse med jord. Der blev drevet fiskeri fra stranden, og omkring år 1900 udgjorde kystfiskeriet fra Østerskov en næringsvej for områdets husmænd. Ved strukturforandringer i landbruget har enkelte gårde udviklet sig til større landbrug.

Tryggelev og Østerskovvej afspejler således vigtige sider af de sidste 200 års samfundshistorie fra udskiftning og udflytning, kystkultur til moderne landbrugsudvikling og udgør et samlet kulturmiljø af betydning for Langelandsområdet.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Tryggelev og Østerskovvej

Signaturforklaring

Bevaringsværdige by- og kulturmiljøer

	Dominerende bygningsværk
	Dominerende bygningsværk
	Bebyggelsesmønster
	Bebyggelsesmønster
	Højdekurver
	Sigtelinier
	Udsigt
	Enkeltræ/Trærække
	Skov/Plantage/Krat
	Vej/Gade/Plads
	Græs/Grønning
	Jernbane
	Vand

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

På strandvolden mellem moserne ved Østerskov og Langelandsbæltet har fritidsfiskerne rejst deres grejskure.

Østerskovvej løber i en næsten ret linje fra Tryggelev og lige ud i vandet.

Østerskovvejs rette linjeføring understøttes af hækplantningen og husenes placering.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

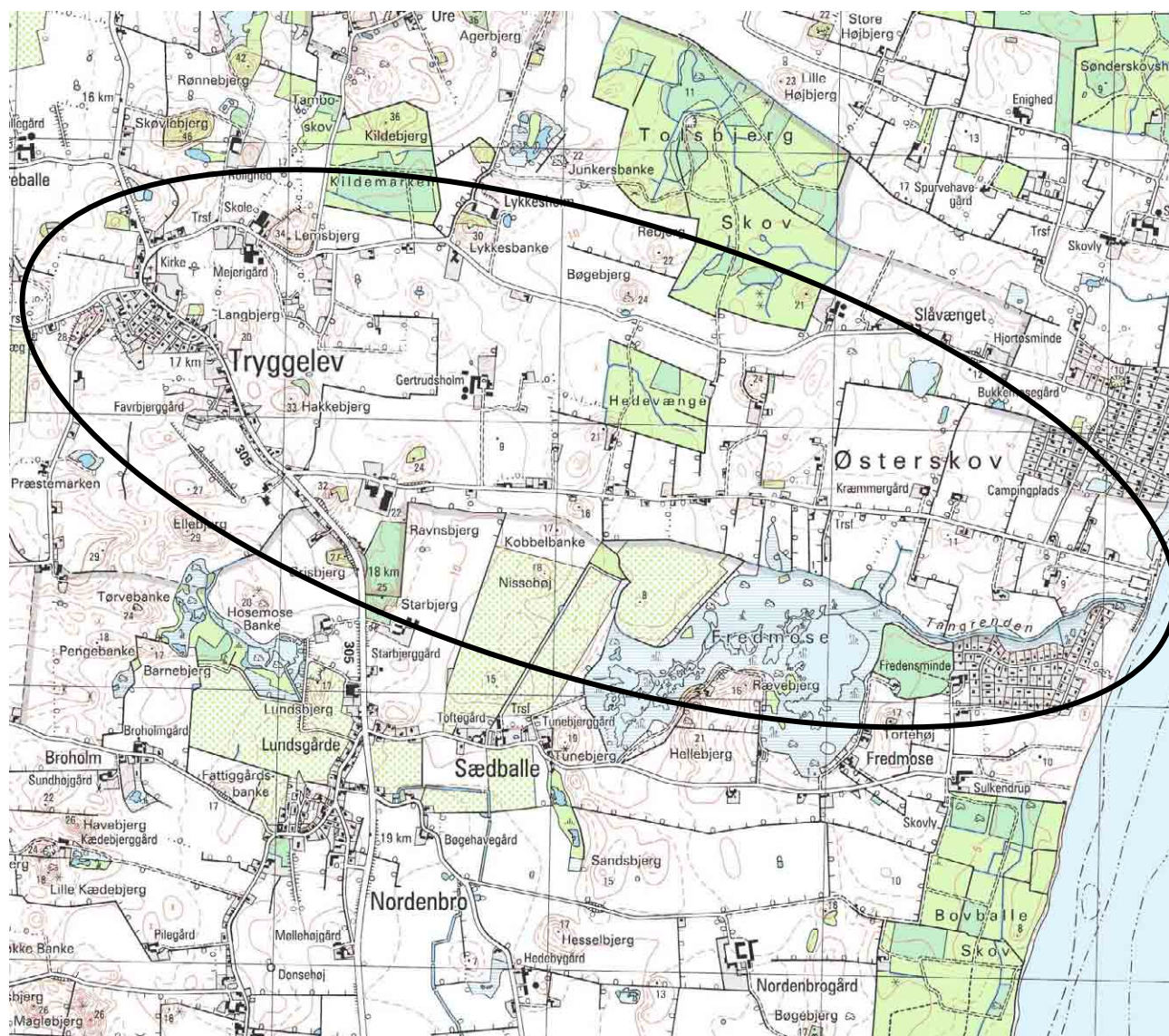
Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Naturgrundlag

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland	
Emne Landsbyer og udflytterområder		Sted Tryggelev og Østerskov

Tryggelev sogn består af let bakket bundmoræne med et større antal hatbakker, hvoraf Skovlebjerg på 46 m er den højeste. Mod vest er Nørballer Nor inddiget og tørlagt 1883, det afvandedes til Tryggelev Nor.

Tryggelev og Østerskovvej, kortudsnit i mål 1:25.000

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Kulturhistorie

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland
Emne Landsbyer og udflytterområder	Sted Tryggelev og Østerskov

Bebyggelsen, vejstrukturen og det åbne kulturlandskab i Fodslette og Tryggelev sogne udgør et omfattende kulturmiljø med karakteristiske og intakte spor og rester fra en lang periode af Langelands historie.

Tryggelev er en adel-kirkeby, hvis gårde lå spredt langs den slyngede landevej. I 1600-årene var byen inddelt i fire baller, Østerballe, Sønderballe, Nørreballe og Kinderballe. De to sidste ligger vest for de andre og blev ved udskiftningen i 1789 regnet for selvstændige bebyggelser. I Nørreballe indebar udskiftningen at gårde og huse kunne blive omkring gadekæret. Derfor har landsbyen bevaret et intakt præg. Ellers

I 1800-årene blev Tryggelev i stedet et oplandscenter med et blandet erhvervsmønster. Grevskebet Langeland byggede 1890 et mejeri i byen med bestyrerbolig samt smede- og tømmerværksted. Det overgik til andelsmejeri i 1901. Langelandsbanen førtes igennem Tryggelev i 1911, og der opførtes en del huse i stationsbystil.

Tryggelev blev udskiftet i 1789 og de fleste gårde og huse flyttede ud langs Østerskovvej. Hovedparten af de udflyttede gårde og huse langs Østerskovvej findes stadig. Efter udflytningen opførtes en skole og et forsamlingshus for udflytterne.

Omkring år 1900 udgjorde kystfiskeriet fra Østerskov en næringsvej for områdets husmænd. Østerskovvej løber vinkelret på og bogstavelig talt helt ud i vandet. Det var således relativt bekvemt at kunne sætte joller og fiskefartøjer i søen. Garnhuse fra dette tidsrum findes stadig på strandvolden.

Med familiebrugets afløsning gennem de senere årtier, mekanisering og stordrift er der opstået enkelte større gårde, der enten satser på planteavl eller kreaturer/grise.

Østerskovvej afspejler således vigtige sider af de sidste 200 års samfundshistorie fra udskiftning og udflytning, kystkultur til moderne landbrugsudvikling i en langlandsk skala.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Tryggelev Kirke og den foranliggende kirkelade udgør et enestående og særpræget stykke bygningskultur.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Arkitektur og bebyggelse

Kommunenr. 481	Kommune Sydlangeland
Emne Landsbyer og udflytterområder	Sted Tryggelev og Østerskov

Midt i Tryggelev findes landsbyens romanske kirke med sengotiske tilbygninger. Den udgør sammen med kirkeladen, stengærder og resterne

Jernbanestationen ligger som de øvrige stationer for enden af et lige stykke vej, som er anlagt samtidig med banen. Denne måde at indbygge banelegemet og stationen i byplanen har været anvendt over hele landet. Det har en funktionel baggrund, fordi jernbanen som regel kun kunne komme til at tangere den eksisterende by og derfor havde behov for en vejforbindelse til byen. Men beliggenheden gav tillige en mulighed for at kunne fremhæve arkitekturen, idet vejstykket satte den nye stationsbygning i perspektiv. Tryggelev station er særdeles velbevaret med en træoverbygget perron med en stor spidsbuet afslutning over taget.

Typisk for Østerskovvej er beboelsen opført parallelt med vejen, som byhuse, hvilket sammen med hækkene i vejskel, fremhæver vejens rumlighed. Men også små, fine trelængede gårde knytter sig til Østerskovvej, f.eks. nr. 49, der med sine hvidkalkede mure og stråtakte tag åbner sig mod vejen, kun adskilt fra denne med en lav hæk og et enkeltstående træ. Princippet med at plante hæk som skærm mellem vej og hus ses mange steder på Langeland. Et godt og karakteristisk eksempel ses på Nørreballevej 7, umiddelbart vest for Tryggelev.

Endelig bør Tryggelev Varmeværks nye bygningsanlæg fremhæves for sin fint indpassede arkitektur på trods af de meget store og industrielt robuste bygningsvolumener. En medvirkende årsag til den vellykkede placering er bygningernes sorte bemaling, der får de store "kasser" til at synes mindre påtrængende.

Østerskovvej 49 viser endnu et eksempel på den lille 3-længede gård. Her er fjerdesiden markeret af en lav hæk og et stort træ.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Tryggelev station har en meget flot overdækket perron, båret af træsøjler og afsluttet med en spidsbue i taget.

Tryggelev Varmeværk er på trods af sine store bygningsvolumener fint indpasset i landskabet.